

Tomaz Šalamun je v eni svojih pesmi dejal:
Nedoumljive so stvari v svoji prekanjenosti
nedosegljive besu živih
neranljive v nenehnem odtekanju
ne dohitiš jih
ne zgrabiš jih
nepremične v strmenju.

Sodobni človek dnevno doživlja, kako ga ustvarjeno skrivnostno presega, kako mu lastna izkušnja uhaja med prsti spoznanja. Primanjkuje mu orodij, s katerimi bi jo ujel, ubesedil in upodobil. Če nemočno stoji že pred samim seboj, kako naj stopi v dialog s presežnim, z vzrokom svojega bivanja, utemeljiteljem motrenja.

Ko so kristjani po prvih stoletjih molka in notranjega odmevanja izkušnje Odrešenja spregovorili, so svetu postregli z inovativnim modelom komunikacije. Razvili so sistem podob, ki so za njih postale kraj srečanja, neke vrste "simbol", v katerem so se prepoznavali. Te podobe so bile drugačne od tistih, ki jih je občudoval ves preostali svet. Posredovale so spomin vstalega Kristusa. »Kar je bilo od začetka, kar smo slišali, kar smo na svoje oči videli, kar smo opazovali in so otipale naše roke, to vam oznanjamo: Besedo življenja« (1 Jn 1,1).

Zakaj je bil to tako pomemben obrat? Kristjanom, ki so se srečali z Besedo, po kateri smo ustvarjeni, ki pa je sama postala podoba, dostopna in oprijemljiva, je po tej učlovečeni Besedi postalo dosegljivo tudi njeno posredovanje Očeta. Krščanska umetnost je zato poskušala predstaviti svet glede na Očetov pogled, ki nam ga je razodel Sin. Razvili so ikono, katere namen je bilo posredovanje duhovne vizije sveta, zgodovine in samega človeka. Preko ikone jim je bilo dano orodje, preko katerega sta si v vzajemni komunikaciji podajala roki božje in človeško; preko katerega je zgodovina zasijala v luči odrešenja.

Ikona pa ni postala le prostorje, preko katerega se je razodeval Bog in v katerem je mogel človek interpretirati sebe znotraj zgodovine odrešenja, ikona je bila več. Ikono so kmalu začeli razumevati kot prostorje, v katerem prebiva sam Gospod. Bila je navzočnost milosti, ki odrešuje, ki očiščuje, ki pobožuje. To ikona ostaja tudi danes.

Zakramentalna vizija sveta, vizija materije, ki se daje na razpolago, da bi postala prostorje odrešenja. Ne gre torej za uvajanje v abstraktno, marveč v celostno dojetje resničnosti človeške zgodovine v Bogu in Boga v zgodovini.

Je lesena deska, na katero so nanesti barve in jih oblikovali v sliko. Toda njena materialnost, njena telesnost govori o tem, kako je njena stvarnost privzeta v odrešenje prav preko pripovedi, ki jo vsebuje. Barve in poteze, ki sestavljajo zgodbo o svetosti upodobljenih oseb, se na ikoni poduhovijo: govorijo o Bogu in ga posredujejo.

Pri slikanju ikon svetloba ni le zunanja resničnost predmetov, ampak njihovo najbolj notranje in intimno bistvo. Pri slikanju ikon je svetloba tista, ki stvari nosi in jih kliče v bivanje; je njihovo stvariteljsko počelo, ki se v njih razodeva, a ni omejeno nanje.

Pri srečanju z ikono gre zato za celostno spoznavanje, ki se uresničuje na osnovi temeljnega priznavanja tega, kar spoznavamo. Kar je sodobnemu človeku tako tuje, a hkrati privlačno. Ikona nas uči dialoga. Ko smo pred ikono v drži sprejemanja, ko jo gledamo z ljubeznijo, nam ikona sama odpre svoje pomene, nas vplete v svojo pripoved in nam med vrsticami ponudi v okušanje nedoumljivo.

Hvaležen za Mihaela Galovića, za njegov dar, za njegov pogum, s katerim se je podal v svet Besede, ki je postala podoba, odpiram to razstavo in vas prepuščam šepetu ikon. Naj vas razsvetli moč Duha, da ne boste odšli, ne da bi se poklonili pred svetostjo Boga.